

Aan: Leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal

Onderwerp:

De borging van mensenrechten in
de AI-verordening

Bits of Freedom
Prinseneiland 97hs
1013 LN Amsterdam

Nadia Benaissa
06 4816 3373
nadia@bitsoffreedom.nl

bitsoffreedom.nl
IBAN: NL73 TRIO 0391 1073 80
KVK: 34 12 12 86, Amsterdam

Geachte leden van de Tweede Kamer der Staten Generaal,

In aanloop naar de Telecomraad van 6 december 2022 en het daaraan gerelateerde Commissiedebat van 30 november 2022, schrijven wij u namens maatschappelijke organisaties en een individu, omdat we ons zorgen maken over de beperkte mate waarin fundamentele rechten worden meegenomen in de AI-verordening.¹ Graag zouden we de volgende voorstellen willen doen om alsnog tot een adequate en effectieve bescherming van mensenrechten te komen bij de ontwikkeling, het op de markt brengen en het gebruik van kunstmatige intelligentie. Wij vragen u deze punten mee te geven aan de staatssecretaris.

1. Transparantie en controleerbaarheid: Burgers moeten in staat worden gesteld beslissingen die hun leven beïnvloeden te begrijpen, te controleren en aan te vechten. Daarvoor is betekenisvolle transparantie nodig, waarmee burgers kunnen achterhalen op welke gronden een beslissing tot stand is gekomen en of de beslissing rechtmatig is. Daarvoor moet in ieder geval het volgende worden opgenomen in de AI Verordening:

- Gebruikers dienen alle risicovolle AI-toepassingen op te nemen in de databank van artikel 60 van de AI Verordening;
- Overheidsinstanties en degenen die namens hen optreden dienen alle AI-toepassingen te registreren in de databank van artikel 60 van de AI Verordening, ongeacht het risiconiveau;
- Bij het gebruik van AI-toepassingen met een hoog risico dient er een mensenrechtenimpactassessment te worden gedaan, en deze dient te worden gepubliceerd;
- Gebruikers moeten in staat zijn beslissingen op een toegankelijke manier toe te lichten en te motiveren aan mensen die hierdoor geraakt worden.

¹ Hierbij verwijzen we ook graag naar [deze brief](#) waarin we onze zorgen over de positie van de Raad duiden

2. Effectieve rechtsbescherming: Mensen die geraakt worden door (semi) geautomatiseerde beslissingen moeten deze kunnen begrijpen, bevragen en aanvechten. Daarvoor is minimaal het volgende nodig:

- Het recht om op verzoek duidelijke en begrijpelijke informatie te krijgen die ook toegankelijk is voor kinderen, anderstaligen en mensen met een beperking;
- Het recht om niet onderworpen te worden aan AI-toepassingen die niet uitlegbaar zijn of anderszins niet voldoen aan de mensenrechtenwaarborgen;
- Belangenorganisaties moeten een klacht kunnen indienen bij toezichthouders indien het vermoeden bestaat dat de AI Verordening niet naar behoren wordt nageleefd en/of waarbij mensenrechten worden geschonden bij het gebruik van kunstmatige intelligentie;
- Mensen die geraakt worden door een kunstmatige intelligentie toepassing moeten zich in rechte kunnen verweren tegen een gebruiker van kunstmatige intelligentie en tegen de toezichthoudende autoriteit.

3. Volledige verboden van AI-toepassingen die een onaanvaardbaar risico vormen voor mensenrechten: De verboden in het wetsvoorstel zijn onvolledig en laten te veel ruimte voor uitzonderingen, waardoor het eigenlijk geen verboden meer zijn. Dit terwijl de praktijk al heeft uitgewezen dat sommige AI-toepassingen enorme schendingen van mensenrechten tot gevolg hebben. Om tot effectieve verboden te komen dient het volgende worden opgenomen:

- Het gebruik van AI-toepassingen waarmee de politie of strafrechtelijke autoriteiten op basis van profilering risico-voorspellingen maken, moet worden verboden. Graag verwijzen we daarbij ook naar [deze oproep](#) van maatschappelijke organisaties, waarin gepleit wordt voor een verbod op predictive policing. Tevens verwijzen we graag naar een [recent rapport van PILP](#) over de Top400 van de Gemeente Amsterdam, waarbij ernstige zorgen zijn ontstaan over de bescherming van mensenrechten;
- Het gebruik van AI-toepassingen waarbij een individuele risicobeoordeling wordt gemaakt op basis van profilering in een migratiecontext moet worden verboden, waaronder analyses met als doel het verbieden, inperken en voorkomen van migratie en AI-polygrafien voor migratiebeheerdoeleinden;
- Het verbod op *real-time* biometrische identificatie moet worden uitgebreid tot een verbod dat ook strekt tot het verbieden van *post* toepassingen, toepassingen voor commercieel gebruik, toepassingen die beweren emotie en/of mentale gesteldheid te kunnen lezen en toepassingen die zijn gericht op biometrische categorisatie.

4. Geen brede vrijstelling van de toepassing van de AI verordening voor ‘nationale veiligheid’: Het huidige voorstel sluit AI-systemen die zijn ontwikkeld of gebruik voor nationale veiligheidsdoeleinden uit van de reikwijdte van de AI-wet (art. 2 lid 3). Dit breed en vaag geformuleerde uitzonderingsgrond maakt het voor lidstaten te makkelijk om af te wijken van de waarborgen en verplichtingen die zijn opgenomen in de AI-verordening, waaronder een risicobeoordeling en een mensenrechtenimpactassessment, terwijl juist bij deze toepassingen grote risico's zijn op het gebied van mensenrechten. Om alle mensenrechten te waarborgen in de AI verordening dient deze algemene vrijstelling op basis van ‘nationale

veiligheid' te worden geschrapt. In plaats daarvan kan eenvoudigweg worden vermeld dat AI-systemen die buiten het toepassingsgebied van het Europees Unierecht vallen, niet onder deze verordening vallen

We hopen dat u er namens burgers in Nederland en de rest van Europa op zult aandringen dat mensenrechten goed geborgd zullen worden in de AI-verordening.

Uiteraard zijn wij bereid bovenstaande nader toe te lichten in een persoonlijk gesprek.

Met vriendelijke groet,

N. Benaissa, Bits of Freedom,

Mede namens:

European Digital Rights (EDRI)
European Center for Not-for-Profit Law (ECNL)
Franciska Manuputty